Streszczenie pracy doktorskiej

Autor: Wojciech Baliński

Tytuł: „Ksiądz Zygmunt Golian (1824-1885) na tle swojej epoki"

Promotor: Ks. prof. dr hab. Jacek Urban

Data sporządzenia: 20.08.2021 r.

Ks. Zygmunt Golian urodził się w Krakowie 9 lipca 1824 jako syn lekarza – chirurga. Wychowywał się głównie w Krakowie, gdzie ukończył gimnazjum św. Anny oraz seminarium duchowne, które było wówczas prowadzone przez Księży Misjonarzy i mieściło się na Stradomi u. Został wyświęcony na księdza 26 XII 1849. Wkrótce, wraz ze swym przyjacielem ks. Wincentym Popielem (późniejszym abp warszawskim), wyjechał na studia najpierw do Louvain w Belgii, a następnie w Rzymie. Ukończył je na Uniwersytecie Rzymskim La Sapienza jako doktor w 1853.

Już w czasie studiów teologicznych zasłynął z wielkiego talentu kaznodziejskiego, którą to umiejętność pogłębił w czasie studiów zagranicznych. Był mistrzem słowa, wybitnym erudytą, znawcą filozofii św. Tomasza z Akwinu.

Po powrocie do Krakowa zaangażował się bardzo w obronę doczesnego panowania papieża Piusa IX i Państwa Kościelnego, które istniało przez ponad 1100 lat i było gwarancją niezależności politycznej i ideowej papieży. Presja nacjonalizmu włoskiego, wycofanie się z pomocy papieżowi Francji cesarza Napoleona III w wyniku wojny francusko-pruskiej i obojętność większości katolików spowodowała, że nie udało się obronić Państwa Kościelnego.

Ks. Golian był niewątpliwym patriotą, a równocześnie przeciwnikiem wykorzystywania Kościoła do realizacji dążeń niepodległościowych które podjęto w Królestwie Polskim po klęsce Rosji w czasie wojny krymskiej. Z tego powodu przeciwstawiał się manifestacjom patriotycznym w Kościołach i zaangażowaniu duchownych w działania konspiracyjne, a szczególnie skrytobójczym metodom stosowanym przez „czerwonych". Wymagało to charakteru, mocnych przekonań i odwagi.

Ta jego postawa była konsekwencją przekonania, że chrześcijańskie zasady obowiązują zawsze, a więc także w walce zbrojnej, którą należy toczyć w sposób otwarty, a nie podstępny i wiarołomny. Wierzył, że cel nigdy nie uświęca środków.

Zaproszony przez nowego abp warszawskiego Szczęsnego Felińskiego do Warszawy, był przez 5 lat wykładowcą teologii na odnowionej wówczas Akademii Duchownej, która była wyższą szkołą teologiczną. W tym też czasie przyczynił się do utworzenia najpierw w Warszawie, a następnie w Krakowie Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia, które zajmowały się pomocą upadłym kobietom, które zajmowały się wcześniej prostytucją.

Jako ultramontanin wielokrotnie przeciwstawiał się tzw. józefinizmowi czyli ingerencji państwa w działalność Kościoła oraz liberalizmowi rozumianemu jako prymat indywidualistycznej wolności oderwanej od tradycyjnych zasad i wartości. Konsekwencją tej jego postawy był brak zgody władz austriackich na pracę w charakterze wykładowcy teologii

na Uniwersytecie Jagiellońskim (był nim tylko przez 2 lata) oraz pełnienie funkcji proboszcza parafii św. Floriana i parafii Mariackiej. Wobec tego, z polecenia biskupa, pełnił te ostatnie funkcje jako administrator.

Jego postawa życiowa charakteryzowała się wiarą, pracowitością, siłą charakteru i odwagą, za co wielokrotnie musiał płacić. Był wówczas powszechnie znanym i uznanym kaznodzieją, jednym z najwybitniejszych w XIX wiecznym Krakowie, „Piotrem Skargą" Krakowa tego czasu.

Po powołaniu w 1879 pełnoprawnego biskupa diecezji krakowskiej, którym został ks. Albin Dunajewski, ks. Golian został w ostatnich latach życia proboszczem w Wieliczce, gdzie zmarł na zapalenie płuc 21 lutego 1885 roku.

Wojciech Baliński

Summary of the doctoral dissertation

Author: Wojciech Baliński

Title: Father Zygmunt Golian (1824-1885) against the background of his era.

Supervisor: Ks. prof. dr hab. Jacek Urban

Date of the summary's creation: 20.08.2021

Zygmunt Golian was born in Kraków on 9th July, 1824, a son of a surgeon. He grew up mainly in Cracow, where he graduated from Gimnazjum św. Anny, that is, St. Anna's High School and from the seminary, which at that time was run by the Congregation of the Mission in Stradomska Street. He was ordained a priest on 26th December, 1849. Soon afterwards, together with his friend Father Wincenty Popiel (later Archbishop of Warsaw), he went to study abroad - first to Louvain in Belgium, and then to Rome. He completed his studies as Doctor of Divinity at La Sapienzia University of Rome in 1853.

Already during his theological studies in the seminary he became famous for his great preaching talent, the oratory gift which he still developed during his studies abroad. He was a master of the word, an outstanding scholar and an expert on St Thomas of Aquino's philosophy.

After his return to Krakow he got involved in the defence of the worldly reign of Pope Pius IX and the States of the Church (Papal States), which had existed for over eleven hundred years, being a guarantee of political and ideological independence of the Popes. The pressure from the Italian nationalism, the withdrawal of support for the Pope from the Emperor of France, Napoleon III - as a result of the Franco-Prussian War - and the indifference of the majority of Roman Catholics caused the fact that the defence of the States of Church proved unsuccessful.

Priest Golian was undoubtedly a sincere patriot, but at the same time he strongly opposed the attempts of taking advantage of the Roman Catholic Church in order to achieve the aims of the Polish national aspirations for independence which were undertaken in the Russian-ruled Kingdom of Poland after Russia's defeat in the Crimean War. It was for that reason that he condemned the patriotic demonstrations in churches and involvement of clergymen in conspiracy activities, and, particularly, the assassination methods used by the party of the "Reds". This kind of attitude required a strong character, firm beliefs and courage, and was a consequence of his conviction that Christian principles are obligatory at all times and in any situation, and, therefore, also in the armed combat, which is supposed to be fought openly, and not in a treacherous and traitorous way. He believed that the aim never justifies the means.

Invited to Warsaw by the new Warsaw Archbishop, Szczęsny Feliński, Father Golian became a lecturer of theology and worked there for five years at then restored Academy of Theology, which was the higher seminary of theology. At the same time he contributed to the formation - first in Warsaw, and then in Cracow - of the Congregation of Sisters of Our Lady of Mercy (Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia), which was dedicated to helping the so-called "fallen women ", who had previously been prostitutes.

As an Ultramontanist, Priest Golian repeatedly opposed the so-called josephinism, that is, interference of the state into the activity of the Church, as well as liberalism, understood as the primacy of individualist liberty deprived of traditional principles and values. His consistency caused the fact that he did not get the permission from the Austrian authorities to work as a lecturer of theology at the Jagiellonian University (he worked there for two years only) and to perform the functions of the parish priest in the parishes of St Florian's and St Mary's Churches in Cracow. In the circumstances, he performed these functions - on the bishop's order - as an administrator.

His life attitude was characterized by faith, diligence, strength of character and courage, for which he had to pay on numerous occassions. He was at that time a widely known and acknowledged preacher, one of the most distinguished in the nineteenth-century Cracow, "another Piotr Skarga" of those days.

After the appointment of the outright bishop of the Cracow diocese in 1879, Father Albin Dunajewski, Father Golian became a parish priest in Wieliczka for the last years of his life, and he died there of pneumonia on 21st February1885.

Wojciech Bałuński